

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1.25 id. id.
Extranger..	1.50 id. id.
Un número,	10 céntims

Any 1.er núm. 1. Ajudant de la setmana. 10 pessetes.

Administració y Redacció SABATERIA-VELLA 2 1.er

Dissapte, 10 de Novembre de 1894.

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s'remeten á la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari.

BIBLIOTECA PÚBLICA

Núm. 32.

GIRONA

LO NOTARI D. Bonaventura Roqueta, successor de D. Joseph Escarrá y D. Joseph Casadevall, ha obert son despatx en nostre ciutat, al carrer de Ciutadans, número 9, pis primer.

SECCIÓ GENERAL

PAGO DE DEUTES

A últims del hivern passat publicarem un llibret per desvirtuar lo dictamen del Fiscal del Tribunal Suprem, recomanant als seus subordinats á Catalunya com á institució comunà la del Consell de Família. Alguns companys s'ocuparen de mon escrit en termes que he d'agrahir, y que públicament ara ho reconeix.

Ho feu un amich ab las inicials de P. V. F. en la valenta revista *La Veu de Catalunya*, de la que es director D. Narcís Verdaguer, D. Lluís Durán y Ventosa en l'estimat periòdich LA RENAISENZA, y l'senyor Maragall en lo famós y sensat *Diario de Barcelona*. També *La Veu de Montserrat* parlá de mí ab tal ocasió en termes que m'o obligaren á inquirir quin amich havia dictat las sentidas ratllas que m' hi dedicà: aprofito aquest moment pera enviar-li lo testimoni de mon afecte.

Dits companys no entraren á analisar los fonaments del meu parer, sino que acceptaren mas conclusions, segurament per tenirlas prou sabudas y tal vegada per estar conformes, avans de què jo parlés, ab mas apreciacions.

Lo senyor Maragall tot elogiant lo travall formulà un dilema que m' sembla perillós, dijent en substància: si no pot conseguirse que l'nostre dret s'apliqui sense contradiccions y confusions, anémsem á la unificació. Lo remey (que no ho fora) seria pitjor que la malaltia, 'ns causaria una pèrdua segura, mentres que la resistència pot salvarnos á nosaltres, á las demés regions de causa comuna, y fins afavorir als mateixos castellans no polítics, com me sembla indicó prou clar en mon opúscol. La opinió del senyor Maragall fou la què manifestaren alguns en l'any de 1880, quan se plantejà pel Govern lo problema de la Codificació. Si la haguessim seguida, tal vegada no s'hauria lograt la Lley de Bases, ni per això hauríam evitat, ni evitariam, la malavolensa dels Tribunals per lo dret excepcional que 'ns resté.

Diu dit senyor en lo *Diario* de 9 de Juny últim parlant del dret civil de Catalunya:

Tenemos un muerto en casa... Si no tenemos bastante aliento para infundirle nueva vida y resucitarle etc.... vale más que lo enterramos de una vez y lo ovidemos... Jamay. Está claro que en un día per virtut d'una argumentació ó per un esbufech de despit no's pot refer lo que en molts anys se 'ns ha malmés de nostra nacionalitat, pero pot millorarse de dia en dia, y tota vegada que lo més ben conservat y lo més viu d'ella es nostre dret civil, com ho demostren las gestions y esforços que 's ferèn per obtindre la lley de Bases, no debém ara comprométrera en res ni per res.

La principal enemiga y las ferides més punyents que l'nostre dret experimenta venen, no del poder legislatiu, sino dels Tribunals y dels cossos administratius del Estat, faltant á la lley, á la rahó y á la justicia; pero això es culable, pot evitarse, y tenim medi per lograrho, quan menys en principi, en lo article 81 de la Constitució. Travallém, donchs, perque s'apliqui y s'exigeixi dels Tribunals que conculquin nostras lleys la responsabilitat de la seva infracció, mentres se procura una organisiació de els acomodada á las aspiracions regionals.

Lluny de desesperarnos per los agravis que la Patria sufreix de la enemiga de certs castellans (y no dichos españoles, perque molts de ells estan tant interessats com nosaltres en mantenir son benestar juridic) debém cantar com lo eximi poeta Matheu:

Per avuy la feyna, per demá 'ls esplets...

Fem com los avis: travallém pels nets.

Essent lo senyor Maragall un jove d'un brillant per vindre y que tan be pot ser á la pátria catalana, 'ns dol que estampés en l'article á que 'ns referim las conclusions aduhidas. Pero 'ns consola y conforta un altre article de la seva experïa ploma, que figura en lo *Diario* de 21 de Setembre últim, en que després d'expressar respecte de Catalunya: «que nunca podremos, ni queremos despojarnos de ciertas ilusiones.» Afegeix en altre pàrrafo: «No perdamos la esperanza.» Y acaba dijent: «No se humillen los individuos ante el Estado; únanse, instruyanse, trabajen y cuando ya todos juntos valgan y representen algo, no suplique al Estado, sino hablénde de potencia á potencia.

Per conseguir l'ideal del senyor Maragall fa temps há que travallan los joves Verdaguer y Durán y altres y altres, ab fé viva, ab constància exemplar, ab decisió y desinteres, y al ritme de la cañó d'en Matheu qual estribillo havém transcrit.

Cumplida la cortesia deguda als estimats companys de que acabo de fer menció, he d'ocuparme d'un altre ab motiu de dos articles publicats en *Lo Geronés* suscrits per E. Saguer y Olivet, dedicats al exàmen crítich d'algunes apreciacions estampadas en moi llibret, que estimo dignas d'esser correspostas.

L'autor, á qui no tinch l'honor de conéixer personalment, m'ha favorescut senyalant en son concepte 'ls punts flachs de moi travall.

Aquesta correspondència que li dedico y que li es deguda fa que apel·li á la bondat de vosté, senyor Director de LA RENAISENZA, pregantli se servequi continuar en son acreditació periòdich lo present escrit, tota vegada que s'digna en interès de Catalunya, (que també es lo que 'm mou) á reproduhir en ell los articles del senyor Saguer.

Fentme, donchs, cárrech de las benévolas objeccions formuladas per dit senyor, començo per la primera que diu: «que la contradicció en quant á la materialitat de la lletra no pot ésser més patent entre l'art. 5 de la Lley de Bases y l'art. 4.º tit. 4.º libte 1.er del Códich» y afegeix: «Lo senyor Romaní te la pretensió de demostrar, ab molt sana intenció, que no hi ha antinomia de cap classe entre l'art. 5 de la Lley de Bases y l'art. 12 del Códich.»

Si 'l senyor Saguer se fixa novament en lo que en mon opúscol deixo notat, veurà que sols demostró la identitat intencional entre un y altre article, per no esserhi en la lletra, y, per lo tant, ni ho afirmo ni ho fundo en la lletra. Aquesta en lo present cas mata mentres que l'esperit vivifica, ó sia las lleys han d'interpretarse segons son esperit, y cabalment aquest es l'objectiu del meu propòsit, dirigit á desvaneixer una antinomia grossera, sino tou maliciosa. Se 'm figura, atés lo que afirma 'l senyor Saguer, que no discrepem en la estimació de la correspondència llògica y substancial entre 'ls dos articles de referencia, ja que entenem que 'l art. 5 de la Lley de Bases domina á tots los del Códich.

Proseguint lo senyor Saguer en sa benévolia crítica de mas apreciacions diu: «no ser exacte que las disposicions que 's troben en lo tit. 4.º las constitueixen pura y simplement articles de referencia á otras institucions que tenen en altres llocs del Códich son desenrotlló natural, com son la potestat materna, la Consell de familia y 'ls bens parafernals, y, en consecuència, que tan solzament sian aludidas per aquells articles.» Per fundarho cita la secció 5.ª del capitol 1.er del tit. 4.º del Códich, que sota l'epígrafe «Dels efectes de la nulitat del matrimoni y dels del divorci, reglamenta y regula tots los efectes jurídics que poden provindre del fet de la presentació del libell de nulitat de matrimoni ó de divorci y 'ls que resultan de la declaració de nulitat ó de divorci.» Afegeix lo senyor Saguer: «áytal declaració no 's refereix á las formas de matrimoni y l'tractat en ella no te complement en cap més punt del Códich.» Ab això, continua dijent: «claudica per la base la teoria del senyor Romaní.»

Jo no alabaré pas lo fet d'amalgamar al tractarse de

las formes del matrimoni en un mateix títol tots sos efectes, deixant als Tribunals la necessitat y l'cuidado de fer la destria, respecte dels que cayguen sota la influència del article quint de la Lley de Bases, á si d' excepcionarlos quan no 's trobin dintre de la influència de las formes del matrimoni. Pero afirmo que tant la declaració de divorci com la de nulitat del matrimoni afecta á las formes, y, per lo tant, lo lloc propi de tractarses es en lo títol quart.

Lo matrimoni, en lo substancial, es ó sacramental ó purament natural, la seva forma 's patentiza per un contracte. Tot contracte pot suspender en sos efectes ó be anul·lar-se, y això afecta á la forma. Si es de forma lo ferse lo contracte, també ho es lo desferse, ja si d'un modo absolut com resulta de la nulitat, ja si d'un modo relatiu ó limitat com resulta del divorci. Los efectes tant de ferse com de desferse poden ser de diferentes classes: religiosos, morals, socials y puramente civils-jurídics. Ara bé, la mateixa rahó hi ha per ocuparse dels efectes civils al ferse coin al desferse, y si al ferse dits efectes civils-jurídics cauen, segons convé lo senyor Saguer, sota l'imperi de la Lley de Bases, lo mateix deu verificar-se al desferse. Lo censurable fou que 'ls mandataris del legislador no destriessen be la materia compresa en dit títol quart del Códich, sense que 'l no ferho desvirtuhi la voluntat expressada en l'article quint de la Lley de Bases y corroborada per regoneixement exprés de la Comissió Codificadora, segons acreditó en la pag. 39 de mon opúscol.

Tot lo que acabo d'exposar concorda y me 'n congratulo ab lo que diu lo senyor Saguer, això es: «per resoldre las dificultats de la redacció del títol quart del Códich, no deuen considerarse com disposicions aplicables á no saltres aquelles que, encara que vinguin compresas en lo referit títol quart, acusin una transgressió al natural desenvolupament de la base 3.ª en lo referent á las formes de matrimoni, puig de no ésser així, resultaría 'l absurdo incomprendible de donar-se al art. 12 del Códich civil, aplicació preferent al quint de la Lley de Bases.

Expressa 'l senyor Saguer: «Si 'l senyor Romaní no tingüe un concepte format, millor del que 's mereixen, dels unitaristas espanyols.... no hauria á ben segur defensat ab tan bona fé al Govern de Madrid y á la Comissió de Códichs.» Podria rectificar en aquest punt lo concepte personal que mereixi del senyor Saguer ab escrits publicats molts anys enrera, y sense desmentirme may, contra los unitaristas y 'ls governs madrileny. Cabalment, perque tots los mals temo de la gent á que 's refereix, escrigué lo llibret aludit.

Si parlo be de la Lley de Bases es per judicarla condicionalment bona, y resulta passable precisament perque contribuixen á formarla aragonesos, navarros, catalans, balears y báscengats. Al temps que lo Códich fou publicat fins que aparegué mon llibret no havia encara desbarrat lo Tribunal Suprem, pero ja 'm recelava que darrera d'un Martínez del Campo sortiria un Garnica, que sembrarien, sens mala intenció, per suposat, la cisanya en lo camp regional. Mentre això no arribés no debia parlarne com si ja fos, ab tan major motiu, en quant la sentència donada en assumptos de Navarra, la aplicació del article quint de la Lley de Bases, no podia ésser mes felís.

F. ROMANÍ Y PUIGDENGOLAS.

(S' acabarà.)

EN JOQUÍN VAYREDÀ

M' es prou difícil parlar del amich inoblidable ab la deguda calma; perque encara que 'l coneixia desde petita, y he fet ab ell escursions innumerables, sobre tot durant la darrera guerra, tan desastrosa pera la comarca olotina, época molt aproposit per estudiar los amichs y los caràcters, me falta no obstant la serenitat indispensable, davant las cendras aduch calentes del geni modest, mitj ocult, quals obras seràn durables sobre tot en la província de Gerona.

En Vayredà parlava poch; pensava y sentia molt; aquí

consistia per mi, 'l nervi de sa personalitat. Pera passar davant la naturesa horas enteras, estudiantla, sense dir una paraula, no n' he vist cap més. Després prenja la tela, reproduint aquells conjunts tan verdaders y tan frescos, ab facilitat aparentment pasmosa y qui l' hagués vist pintar per primera volta hauria cregut que res li costava ó que 'l art li era una cosa inherent.

Ba ben bé un caràcter d' una sola pessa; tan per sa originalitat com per seu criteri, sempre just, sempre atinat, sempre superior al de molts artistes companys seus, y ja may, després d' haver fet lo judici d' una obra artística, deixava cap dubte al qui la havia executada, ó al qui la produísa, sobre l' comportament ab que deví procedir al acabarla.

Lo coneixsa desde la edat de deu ú onze anys, y al anar a gramàtica ab un srare exclaustrat d' Olot que 'ns feya, als més avansats de tercer any, corregir y pendre les llissons als que comensavan á declinar lo nom Musa, me cridá l' atenció un noi petit, de casa rica, de fesomía extraordinariament simpàtica, que portava l' llibre y las butxacas plenes de ninots fets ab llápit, y sense ésser gens tonto en les llissons, no estudiava may, ni menava fressa, ni donava cap motiu pera renyarli.

Jo vaig marxar acabat lo curs; ell continuá en la mateixa escola dos anys mes; pero ans d' anarmen d' Olot tinguis ocasió de pujar diferents voltas á las golsas de la casa payral, en una espècie de corredor ó cambra desvionada, que son pare li facilitá pera tráurersel de las salas del primer pis, y allá improvisá un taller extrany, hont reunia quatre ó cinquenoyets y ell feya de mestre ab una sierietat caricaturesca encantadora.

Desde aquella coneixensa, cada dia m' interessá més la persona de En Vayreda: passaren uns quants anys que no l' vegí, pero m' enviava expressions á Gerona y jo a n' ell fins que ans del xexanta vuyt vingué á la inmortal ciutat varias voltas, fet un artista, parlant ab calor y entusiasme del gran mestre Ramón Martí y Alsina.

Seguir pas á pas los seus avences pel camí del art se ria cosa impropia d' un llimítat article; la casualitat nos feu trobar á Olot l' any xexanta nou, hont comensá á realisar son somni daurat montant una escola de dibuix particular ab lo sistema que se'n deya moderni, ja que ab lo rutinari de dita época no s' podia obtenir cap resultat.

Se feren en l' espay de curts mesos, exposicions, velladas, manifestacions artísticas y ell se queixava ab sos amichs de la impossibilitat d' expressarse en llengua castellana desde la presidencia, com ho exigia la moda d' aquell temps.

Transcorregué un any de la fundació del Centre Artístich y se veié obligat á llegir lo discerset de reglament, que li costá més suhors que fer un quadro; ne copió un fragment perque s' hi veu sa fesomía al mateix temps que sa ànimia:

«L' artista, deya, es un ser privilegiat, lo seu enteniment es iluminat per una guspira del Cel, son cór es destinat per Deu á ser inflamat en lo foch de la inspiració, seguiu pás á pás y desde petitesa li observaréu una perspicacia fonda, una sensibilitat exquisida per tot lo que es gran y que es bell. S' encanta davant la naturalesa, y lo que pels demés passa desapercebut ell ho analisa, ho recull, y 'n forma un arsenal, d' hont més tart n' ixen produccions admirables. Sembla que la obra grandiosa del Criador s' introduíx en son cervell, senyalantli un destí supré; imprimint en son front una marca divina. Desgraciat qui porta eixa marca y no troba prompte al entrar en lo mar de la vida lo camí que condueix al art, perque sa existència serà agitada, son espírit no trobará repòs, ni calma; titubejant, dubiant, un neguit lo seguirá per totes parts; viurà près d' infortunis tan més crudels, quan més desconeguda es la causa que 'ls produxeix. Com nau que ha perdut lo Nort, y no coneix lo vent que la empeny, ni la direcció de la corrent que la porta al naufragi, aixís restarà abandonat en los escolls de la vida l' artista que desconeix son enlairat destí.»

Com si presentis vintiquatre anys enrera, que en sa vila natal havia d' eixir un aplech d' artistas, com si presentis los travalls que passarian al començar la vía y volgués mostrarlos lo camí.

Efectivament, divisá y ensenyá l' nou camí del art, no que fos nou ni desconegut dels grans mestres de totes las èpoques, sino oblidat á causa de la decadència de nostra pàtria, portat novament de París per Martí y Alsina, lo primer que á Barcelona establí un taller d' hont han eixit molts deixebles célebres. Qui hage vist la decadència de l' art trenta anys enrera podrà apreciar solament las ventatjas d' aquell sistema, que fou plantejat á Barcelona y Olot al mateix temps, que s' ha perfeccionat cada dia, produint en curts anys artistas de cap de brot.

Aquest avens intelectual deu la vila d' Olot a n' En Vayreda; ademés, un taller d' industrias artísticas, hont s' ocupan ja més de cent personas pobres, alguns artistas que corren pel mon guanyant premis en las primeras exposicions, hourant la població que 'ls ha vist naixer y la pàtria.

Déixa encara als seus compàrticis una cosa que pesa més en la balansa pública; es l' exemple d' una integritat y honradeza á prova de bomba, ben poch comuna en nos tres días.

La província li deu la organització de las escolas de dibuix incomplerta encara, puix la estava estudiant y modificant, y la diputació provincial li deu l' ésser la més avanzada de Espanya en aquet ram, després de la de Barcelona. No es estrany que sa molt hage sigut per tothom sentida, puix com no pertaneixia á cap escola política y abordia tots los partits, com deu aborir tota persona honrada en aquest temps, no ha tingut enemichs de cap classe: tots los polítics de nostra província no han fet lo que ha fet ell en tants curts anys, fundar cosas que no moren en un dia; procurar que molts pobres se guanyin la vida honestament.

Ha mort jove; Deu l' ha cridat quan la pàtria podia esperarne moltes obres.

Penso que ningú sab encara, ni sa mateix familia, una técla que tocaba admirablement. En Vayreda escrivía; fa uns dos anys m' ensenyá un croquis d' una novelà d' argument d' actualitat originalissim; fa sis mesos m' en ensenyá un altre, demandantme que me 'n semblava. Adich que prou llech en la materia, li vaig contestar que m' agradava tant, que probablement no 'n havia llegit may cap de més interès tocant á nostra pàtria. — Ara vindrán los travalls per posarho en net, me respondé.

No es aquesta l' hora de parlarne. En tota la novelà se respira art regionalista y amor á Catalunya, las descripcions se semblan á sos quadros de fajol, tot es fresh, sólit, plé de vida. Hem perdut un gran artista y tal volta, un escriptor originalissim del perevidre.

JOSEPH BERGA.

Olot, Novembre de 1894.

CRÓNICA

EXTRANGER

Los Japonesos continúan avansant per tots indrets y guanyant terreno sobre 'ls Xinos. Lo Govern d' aquesta nació ha comprés que no estava preparat pera la lluita y ha demanat la intervenció de les potencies de Europa, ab la idea, de segur, de que axis podia traure més profit de la situació apurada en que's troba. Les gestions de les referides potencies no han comensat encara y es probable tardin alguns dies en comensar, perque lo primer y més difícil será l' acord entre les inatexes. Després lo que faltará serà que 'ls Japonesos s' avinguin ab les condicions de pau que se 'ls hi proposin y ab lo paper de traure les castanyes del foch, ab sos diners y ab sos esforços pero en profit dels altres. Aquest paper, segons lo que diquerem ja un altre dia, no 'n volen acceptar y tenen la pretensió legítima d' obtindre tots los beneficis que 's proposaven al iniciar la guerra. Per aquest constat, donchs, la política se presenta molt obscura y res se pot anticipar.

La mort de l' Emperador Alexandre de Russia ha fet gran impressió sobre tot a Russia mateix y á França, axí per les qualitats que tothom regoneix en lo difunt, com per la joventut y tendències que pot tenir lo nou Czar, Nicolau II. Aquest ha dirigit un manifest al poble dihent se pròpia principalment travallar pera l' progrés y desenrotllar pacífich de sos súbdits y per are no 'n ha fet cap modificació en la política general de l' Imperi, per més qu' aquesta, si ha de venir, serà després del enterrament y funerals d' Alexandre quines ceremonies se celebraran pròximament ab gran sumptuositat á S. Petersburg.

ESPAÑA

S' ha resolt la crisi ministerial, en opinió dels més en sentit gamasista. Han entrat en lo nou ministeri los Srs. Maura, Puigcerver y Abarzuza y n' han sortit los Srs. Moret, Aguilera y Becerra: los demés ministres continúan, pero quasi tots ells ab diferente cartera. Encara que s' diu que l' nou ministeri presentarà los mateixos projectes a les Corts, presentats per lo anterior, no es de creure: perque no seria formal ni seriós que pera portar á bon terme los projectes de En Maura á Ultramar si posés lo Sr. Abarzuza y no 'l mateix Sr. Maura y axis respectivament respecte dels de Foment y Gracia y Justicia, ab lo qual se donaria el cas de que 'ls diferents ministres s' haurian adjudicat los papers de desenrotillar en lo seu ministeri los plans dels altres seus companys. Axó nos fa suposar que lo que s' desitja es modificar y transigir y anar tirant y que ab aquest sistema tots estan conformes; solzament que pera ferlo més práctic y viable s' ha procurat que l' encarregat de plantejar una reforma o projecte no sia son autor, perque d' aquest modo puga abmenys violència modificarlo y transigir. La nota de més rellén del cambi realisat es la entrada en lo ministeri del Sr. Abarzuza y no perque aquest representi la tendència democràtica del partit, ni contribuixi á la ponderació de forces; que en aquest punt creyem estan més en lo cert los que asseguran que la modificació ministerial s' ha fet en profit de la dreta del partit fusionista y ab aquesta fracció més que ab la esquerra tenim per identificar al Sr. Abarzuza; sino perque la entrada de dit senyor representa la última y definitiva evolució del grup, que seguia al Sr. Castellar y que, obviament, los consells d' aquest, ha cayut del costat de la monarquia. Los republicans convensuts, que alguns n' hi havia, que seguian al senyor Castellar creyent de bona fé que la política d' aquest conduïa al més prompte plantejament de la república y a guanyar pera aquesta forma de govern al partit sagastí, s' han errat de mitg á mitg. D' aquesta política qui se n' ha importat totes les ventatges ha sigut En Sagasta y la dinastia, dividint y debilitant al partit republicà y chrobutint y donant forsa á En Sagasta y á la Reyna Regent, acabant per ferse monárquics los més acostats y que més

exactament segueixen les inspiracions de qui fins fa fou son gescé indiscretible. No hi ha dubte que En Sagasta no val com a home lo que 'l Sr. Castellar, però de politiques.

Se diu que 'l Sant Pare envia á Espanya una persona de sa confiança ab una missió especial, que 's relaciona ab la idea de celebrar á Toledo un Concili nacional, celi que se suposa veuria l' Govern ab mal ull y desiria impedir per poch que pogués. L' abús que 's ha fet nostra nació de barrejar la religió ab la política y més exactitud, de voler fer servir á la primera per meraments polítics, fa que á n' aquest assumpte se li sigui proporcions que no hauria de tenir y que 's tracta convertir en qüestió política la celebració d' un Concili, quina convinençia y oportunitat no estan en aquestas d' apreciar més que 'ls Prelats de la Iglesia y lo Sant Pare, essent lo deber dels verdaders catòlics no per llenya al foch, sino acatar y respectar lo que aqueells fassin y resolguen.

Esta malalt de gravetat á Madrid l' ex-ministre y eminent escriptor català En Victor Balaguer, quina més desitjém de cor.

NOTICIES

Oficials.

Ajuntament. — (Sessió de segona convocatoria del 7 de Novembre.) — Presidida per l' Arcalde y ab assistència de catorze regidors s' obrí la sessió ilegintse la de la antecedent que fou aprobada y firmada.

Se pregueren los següents acorts:

Aprobar dos comptes, dels gastos del dinar d' les autoritats, important en juny 1690-50 pesetes; havent votat en contra, per no estar dictaminats per les consells corresponents, los Srs. Fornés, Bajandas, Salvat y Pol.

Adquirir del Sr. Una una fotografia del acte de inauguració del monument de la piazza de St. Agustí. — Concedir al Sr. Llapart un mes de licència.

Y nombrar una comissió especial composta del Amat y los Srs. Majuelo, Carreras y Esteve pera la construcció d' un cuartel de cavalleria.

Com a tribut á la memòria de En Joaquim Vayreda publicarem ayuy un article biogràfic del difunt. Quid sentida ha sigut la seua mort ho justifica lo que d' han dit quasi tots los d'aris catalans, sense diferència de partits. Veus aquí com descriu son enterrament 'l Olot.

«L' enterrament del senyor Vayreda fou una verda manifestació pública de dol. La vila d' Olot demostra les clares la simpatia que li inspirava lo difunt no sol la nombrosíssima comitiva que accompanyà son cadàver fins al cementiri sino també per la multitut asfotada las aceras de tots los carrers per hont devia passar quals fesomias se veyan impresos los sentiments de respecte, de recansa y en fi de aquella pena que causava perdre una persona benvolguda.

Portaven las sis gassas que adoravan lo bagul lo nyor Arcalde don Ramón Terras, lo diputat provincial Joan Monsalvatge, lo Jutje municipal don Benet, lo comandant militar senyor Coronel del Regiment d'ragó, lo Director de la Escola de Bellas Arts don Josep Berga, y en representació del Centre Català y la «Liga de Productores de Olot» don Joseph Esquem Mas.

Damunt del bagul hi anaven cinquen ricas coronas sequis que tributaren á la memòria de son amic, del President, de son fundador, de son restaurador y del amic respectivament, los artistas, lo «Centre Català» y 'l senyor Serrano Casanova.

Presidia 'l dol don Estanislau Vayreda, germà del fuit, acompañat dels Rvnts, senyor Rector y Mos Francisco Roca Figuera y de gran nombre de pais següent l' Ilm. Ajuntament en corporació y las Juntas Centre Català y de la Lliga de Productors de era president y luego un nombre incalculable de personas ligades ab la família Vayreda ab llàssos d' amistat de gratitud ó de abdós sentiments á la vegada, entre quals se distinguen los obrers de la fàbrica de imatges «El Arte Cristiano», y finalment hi anaven los alcaldes de la Escola Pública de Bellas Arts ab l' Ajudant del rector.

Llegim en un periódich lo següent telegrama de Madrid: «S' assegura que 'l nou ministre de la Gobernació està decidit á no contemporizar de cap manera ab joch, havent indicat al Governador civil de Madrid persistix en la campanya que emprengué contra aquell. Ademés s' afageix que prepara una circular en la qual sentit á tots los Governadors.»

Molt no's complaniria qu' axó no's quedés en profits y que la circular, si 's dicta, no fos lletra morta, qüestions altres y més quan en nostra ciutat segons veniblicia s' ha jugat de valent durant les passades fires ha qui diu que 's juga encara. Cridem sobre l' partit la atenció de les autoritats judicial y governativa per veure si hi posan remey.

La Diputació provincial, en una de les sessions ultimament ha tiugut, ha pres l' acort de retirar de sucursals del Banc de Espanya á Barcelona la quantitat que hi tenia depositada pera invertirla en carreteres provincials de conformitat a acorts anteriors de aquella corporació si no estén mal informats, a disposicions superiors, altre manera correria molt perill que aquella s' gasse que la província se'n vegés cap profit.

També acordá obrar ab energia pera l' cobró dels tributos provincials y proveir per concurs los càrrecs enginyer de carreteres provincials. (Segons se diu, ja sab qui serà l' agraciat.)

Nostre distingit amic D. Salvador Albert, de Felius de Güixols, ha obtingut un aqüessit á la Flora de Enviém la nostra felicitació al Il·lustrat poeta. — L' Ilm. Sr. Bisbe de Teruel, Dr. Estrella, ha patit ordens y disposicions molt serioses relatives a la conservació d' objectes arqueològics. D'en vulga que aquell document de tan zelos Prelats no resulti lletra morta, ha succehit en la nostra diòcessis.

Diputació provincial.—Lo dilluns passat va reunir-se la Diputació baix la presidència del Sr. Casellas y assistència de vintze Diputats. Foren aprobades varis actes de eleccions essent proclamats diputats los Senyors Bassols, Verdaguer, Huguet, Gruart y Ferrer. Va procedir-se luego a la constitució de la corporació resultant elegits: President, D. Jaume Roure; Vice president, don Joseph Puig, y Secretaris los Senyors Vidal y Verdaguer.

Comissió provincial.—Primer torn (94-95): Sr. Ferrer y vacant lo districte d' Olot.—Segon (95-96): Srs. Rigau y Verdaguer.—Tercer (96-97): Srs. Bassols y Gruart y Quatt (97-98): Srs. Huguet y Puig.

Vice-president de la Comissió provincial.—D. Joseph Palau y Huguet.

Diputat Delegat de Beneficència.—D. Narcís Negro.

Diputat Delegat suplent.—D. Lluís de Prat.

Se nombraren los diputats que han de formar les respectives comissions especials y després de breus paraules del Sr. Roure, que foren contestades per lo Sr. Rigau, va axecarse la sessió.

En lo Certamen celebrat per lo Cau Ferrat de Sitges presidit pel distingit pintor, coleccióista y escriptor En Janne Russinyol, foren premiats per travalls en vers los Senyors. Frederich Rahola, Joan Maragall, Manel Font, Miquel Rocamora, Guillem A. Tell, Jean Richepin (francés), Pompeyo Gener y Joseph Aladern, y per travalls en vers los Srs. Raimond Casellas, Narcís Oller, Joseph Ixart, Dionís Puig, Joseph Jordà, Joseph Pin y Soler y Joseph Puig y Cadafalch.

Dits travalls, alguns d'ells molt notables segons notícies, s' imprimiran ab lo discurs del president dintre de poch temps.

Avuy acaben los quinze dies de plazo pera reclamar contra lo que l' Arrendatari califica de padró de cédulas de Gerona pera l' present any econòmic. A la Delegació d' Hisenda plohuen les instances contra les quotes, ó mellores dit les classes de cédulas senyalades als contribuents y no es estrany perque encare que l' Arrendatari te l' obligació de justificar les modificacions ó cambis que fassi en la cedula que a cada hu correspon, deu haver cregit qu' axó li donaria massa feyna y a ull y a l' engros y per supuesto may en contra de los interessos hi ha posat lo que li ha vingut bé. Lo contribuents que no s' conformi que reclami y axí té de reclamar tothom, a ménos que preferexi dexarse posar lo jou per l' Arrendatari perque 'is gastos de la reclamació qu' hauria de fer pujan molt més que l' import de la cedula que indegudament se l' hi exigeix. Es vritat que l' Administració te l' dret y l' deber de no aprobar lo padró, si aquells cambis ó modificacions en les cédules no estan justificats. Ho ferá? Quasi estém segurs que no. Tantes coses dexa fer y dexa passar a l' Arrendatari, que es lo més probable que també dexi passar questa. Axis sabem que s' ha reclamat per molts vehins la nulitat del padró, per no haverse subjectat sa formació a les disposicions vigents, com son les que disposan que s' fassi ab referencia a les fulles declaratories, y may si pot haver fet quan de fulles no s' n' han passat a tothom, y a molts dels qui s' en passaren no 'ls hi han anades a recullir y les tenen encare.

El Correo de Gerona fa pochs dies va publicar un ciensut article justificant que l' Sr. D. Joseph Banús, que firma com a Director Gerent de la Empresa Arrendataria, ni es tal Director Gerent, ni te dret a firmar.

Res, que l' negoci de les cédules s' ha convertit en una esplotació, y are que temí entre nosaltres un inspector de la Hisenda, creyem faria molt bé en fixar seriament la atenció en los abusos de la Companyia Arrendataria ó de l' Arrendatari, que pel plech de subasta se va subjectar a la condició d' oblidir totes les disposicions vigents y que te la consideració de funcionari de la Administració, si es que l' inspector ha vingut per axó: donchs nos sembla molt just que si s' castiga al contribuents que no cumpleix, se castigui també al Arrendatari quan obri sense dret en perjudici dels contribuents.

Y respecte als pobles de fora es cert que la Administració preté exigir als Arcaldes la exposició al públic dels respectius padrons de cédules, en pobles en que l' padró no pot existir, per no havershi distribuït encare les fulles declaratories?

Sobre l' incident ocorregut en l' Ajuntament en la sessió del dimecres passat, d' haver negat lo Sr. Arcalde l' us de la paraula a un regidor, diu *El Balvarte*:

«Animats han sigut los comentaris que s' han fet sobre la violenta determinació del Sr. Ciurana y cap d'ells li es favorable. Ilo Sr. Ciurana pera defendre són bon nom no necessita acudir a recursos estrems, que sempre son mal interpretats. A n' aquest cas anirán al escàndol y a les escenes tumultuosas de triste recordació en la historia de la marxa administrativa del municipi geronés.»

«La llum y la publicitat en tot sos actes no 's ha de refugir un funcionari tant integrer com lo Sr. Ciurana, y axí es de censurar doblement sa anomàlia actitud d' avans d'ahir, com d' aplaudir la energica entresa dels regidors, quins noms hem consignat, que volgueren pera 'ls compries l' informe de la Comissió, no perque dubtessen ni un moment de la probada honradeza del Sr. Ciurana, si no pera é cumplir ab los preceptes de la llei.»

—Lo dia 3 d' aquest mes se constitúi a Gerona la Lliga agrícola de productors de la província elegint president honorari a D. Marcial de Trinxeria y efectiu a D. Joan de la C. Majuelo y nombraint junes especials perà cada un dels partits judicials de la província.

En la casa rectoral de Massanet de la Selva y en la farmacia del Sr. Trinxeria, s' hi trobaren diumenge grosos cartuxos de dinamita ab uns tres pams de metxa, a punt de calarhi foç. Per sospites fon detingut un vehí del poble, havents trobat en sa casa periódichs anarquistes y alguna carta de n' Ravatxol.

Já es hora de que las autoritats s' ocupin en serio de lo que passa a Massanet, hont lo caciquisme més brutal té esphordides a totes les personnes honradas. Altre dia parlaré més llarg sobre aquest punt.

Secció Literaria.

CARTA CERTIFICADA

(Conclusió)

III.

gent de policia, va interrompre las reflexions de l' Ernest que va correr desseguit a obrir la porta, era l' amo de la casa.

—Per fi l' trobo senyor meu, digué.

—Tant de gust en véure!

—Si tingués gust en véure, hauria vingut a casa a pagarme l' trimestre de lloguer, ja fa més de quinze dies que l' hi va caure.

—Dispensi senyor Bonifaci, les meves ocupacions....

—Dexis d' excuses y anem al grà, ¿quán pensa pagarme?

—Avuy mateix, a les dotze y cinch minuts, estich esperant una carta certificada que l' carter m' ha d' entregar personalment.

—¿Una herència?

—Si senyor, un meu cosí, acaba de morir en los Estats Units.

—¡Pobre Senyor!

—Ah no me 'n parli, axó m' te molt afectat.

—Don Ernest, lo dexo entregat a son llegítim dolor, en quant a lo que l' hi havia indicat, no tinc cap pressa.

—Gracies, hasta la vista!

L' Ernest va tornar a quedar sol, l' impaciència no l' deixava viure, pera passar l' temps, no se l' hi va ecorrer millor medi que sortir a fer petar un rato le claca ab la vinya del costat.

—Bon dia tingui vinya.

—Bon dia Ernest.

—Ho sap vinya que estich molt trist?

—Y axó, que te algún disgust?

—Molt grave, he perdut una persona per mi estimadíssima, un home molt cabal.

—Un amich?

—Nó, un cosí; lo pobre home, que ha mort a Amèrica, s' ha recordat de mi en sus últims instants, dexantme heret de tota sa fortuna, pero axó no basta a consolarme.

—Se comprén.

—Jo necessito distracció, vinya. Si vosté fos amable, vindria a dinar ab mí aquesta tarde.

—¿Vosté m' crea capás de semblant cosa?

—Perqué no Adelina! vosté es massa bona, pensi en lo meu disgust, en les conseqüencies que m' pot portar... un suïcidi; qualchevol disbarat! Irém a dinar a Pedralbes.

—Ernest, ho sento molt, pero no pot ser.

—Vingui, jo li suplico. Llogaré un charrette.

—Y no tindrà por d' un volco!

—Encantadora criatural! no temi res jo guio molt bé.

—Més m' estimaria anarhi en un borriquet.

—Hi anirà Adelina! Axis es cosa arreglada, hi anirem!

—Oh, ho faig únicament pera distràrel!

—Per suposat, d' aquesta manera ho entench.

—Quau Marxem?

—Espero l' carter d' aquí una hora, estigui a punt a dos quarts d' una.

—Passibo-bé Ernest.

—Hasta luego vinya! apropósito, posis lo vestit de color de rosa, la favoreix molt!

—Està bé, pero no s' cregui que m' dexi agafar per la vanitat.

L' hi repetexo que dino ab vosté per pura compassió. Pobre jove.... perdre un parent tant estimat... quin disgust.

IV.

Faltava molt poch pera tocar les dotze.

—Per aquí, per aquí carter! eridava l' Ernest que ja feya rato estava afora la porta vigilant l' arrivada.

—Ahont?

—Aqui, quinta porta sobre l' entrassuelo, teniu la carta?

—Sí.

—Donéu.

—Firmi.

—Ja està, teniu carter, veus que una peseta per vos, espereu! aquí tinc un excel·lent habano, fumeu! quan tinguéu un die desvagat veniu que os retratarem! Ah... passant per baix digneu a le portera que m' pují l' recibo del lloguer, vuy arreglarho aviat.

—Per fi s' queda sol l' Ernest! les mans l' hi tremolaven, va trencar lo sobre, va estendre a corre-cuya 'l paper y va llegir lo següent.

Sant Petersburg, 10 de Març.

Adorat Ernest: ¿pensas cada die ab mi? Jo puch dirte que no t' he olvidat un sol instant y en quan m' ha signat possible complexo l' últim desitj que m' vares expressar al despedirnos, darte l' meu retrato. Ahir vaig debutar ab gran èxit.

Vaig ballar com no havia ballat en tota la meva vida, La pena d' estar separada de tu semblava inspirarme noves piruetes.

Fes posá march al retrato que te envio, colócal al costat del teu llit, y pensa de tant en tant en la que sempre te estima.

Rosalia.

L' Ernest va quedarse de pedra, anava refentse poch a poch quan va sentir que trucavan y va anar a obrir, una desilisió més forta encara l' esperava; l' hi va preguntar l' qui trucava; un home pobrement vestit.

—Viu aquí l' Señor Ernest Paletes?

—Servidor de vosté.

—Estimat così, acabo d' arrivar, havent gastat en lo viatge los pochs estalvis que m' quedavan, espero que m' deixarás quatre duros per seguir hasta l' poble a reunirme ab la familia.

—Vosté es lo meu cosí d' Amèrica?

—Sí.

—Donchs quatre duros per anar al poble no 'ls hi dare, pero si no se 'n va depressa l' hi donaré una puntada de peu que posser hi arribi.

Y sens esperar contestació l' hi va clavar la porta pels bigotis.

ALBERT WOLFF.

Per l' arregló

JOÀN VINYAS.

LA BARCA

Mitj en terra sobre 'ls jones
y mitj a l' aigua
buyda y sola y com dormint
s' està la barca.

La donzella en arribant
joyosa hi salta:
—Barquer, —cria—bon barquer,
passeu la barca!

El barquer no respon pas
que dorm encara;
la donzella sobre l' banc
se deixa caure.

Guayta el riu y guayta el cel
y las montanyas;
terra y cel van clarejant
del foç de l' alba.

Guayta el cel y guayta el riu
y escolta l' aigua
qu' en veu baixa sembla dir
cosas estranyas.

La donzella té un desitj
que la ubriaga;
—Volgués Deu qu' un cop de riu
trenqués l' amarras!

—Volgués Deu que riu avall
partis la barca
riu avall sense barquer
ni rem ni amarras!

—Volgués Deu que lluny, molt lluny,
la dugués l' aigua,
lluny, molt lluny, dret a un país
may vist encara,

allà hont cauen els estels
quan trenca l' alba.

allà hont van perfums de flors,
cants y riallas!

APELES MESTRES.

Secció Religiosa.

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapto, 10.—S. Andreu Avellí cf.

Diumenge, 11.—XXVI. Lo patrocinie N.º S.º Sant Martí b. y cf. y s. Mena mr.

Dilluns, 12.—S. Martí p. y mr. y s. Diego de Alcalá cf.

Dimarts, 13.—S. Estanislau de Koska cf.

Lluna plena a les 7 h. 36 minuts del matt, en Tauro.

Gels y plujes.

Dimecres, 14.—S. Serapi, mr. y s. Rufó primer bisbe de Tortosa.

Dijous, 15.—S. Eugeni b. m. y s. Leopoldo emp.

Divendres, 16.—S. Elpidi y comp srs.

QUARANTA HORES.

Avuy se troben en l' iglesia de Sant Martí.

Demà comensaran en l' iglesia de l' Hospital.

Secció Comercial.

SECCIÓ D' ANUNCIS

OBRA NOVA

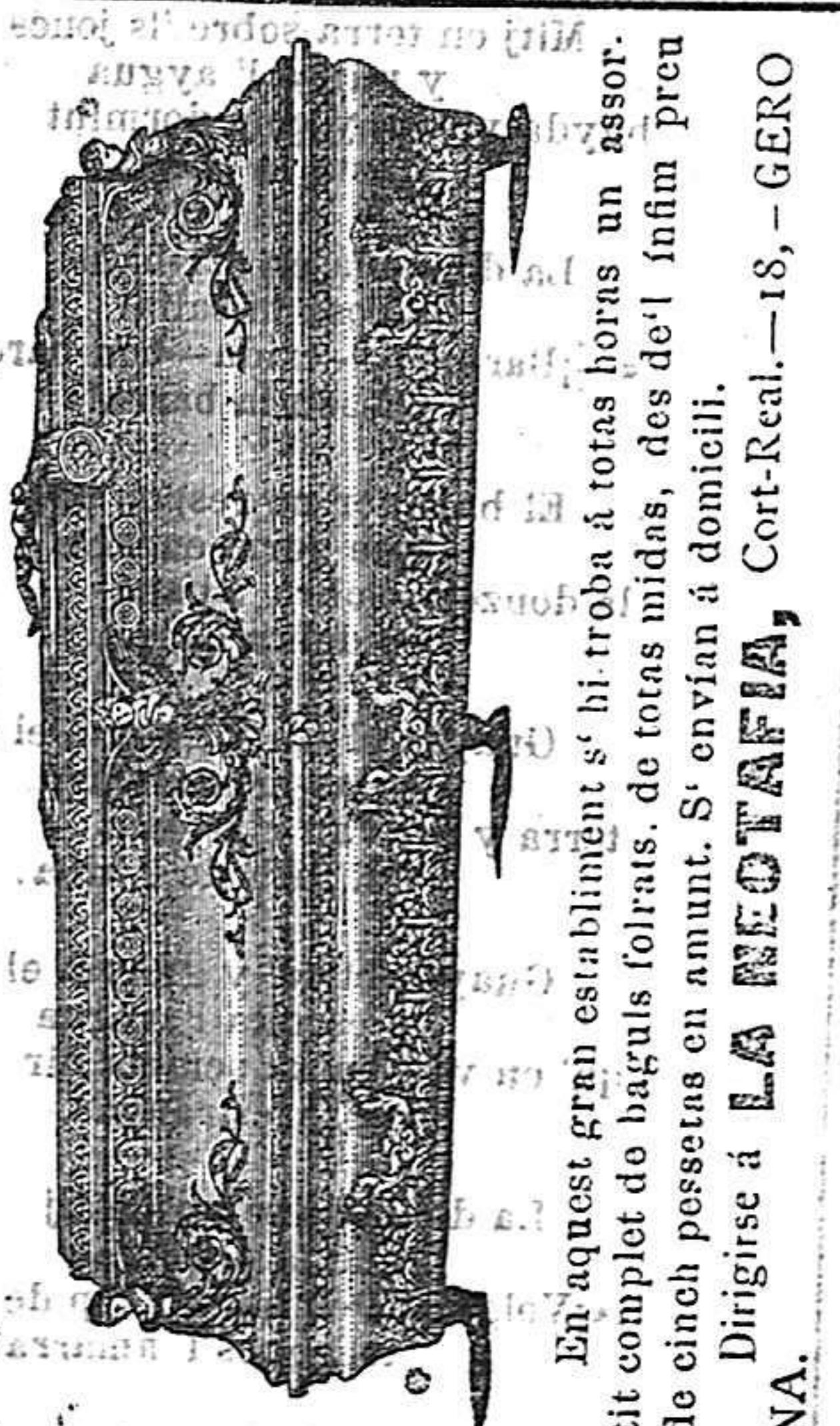
DELIBERACIONS

Primera Assamblea General de Delegats

UNIÓ CATALANISTA

CELEBRADA Á MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892.

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ells s'hi pronunciaren y llegiren, y las Bases definitivament aprobadas pera la Constitució regional catalana, se ven al preu de dos pessetes en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

En aquest gran establiment s'hi troba á totas horas un assortit complet de baguls folrats, de totas mides, des del infinit preu de cinc pessetes en amunt. S'envien á domicili.

Dirigirse á LA NEOTAFIA, Cort-Real.—18.—GERONA.

ESTABLIMENT
TERÁPICH-SULFURÓS

dirigit per los Doctors
D. JOSEPH PUIGCARBÓ

D. AGUSTÍ BASSOLS Y PRIM.
Caspe, 7 (junt al Teatre de Novetats). Teléfono, 301
BARCELONA.

Aquest establiment, provehit de tots los avensos moderns, y també de perfeccionades calafacció y ventilació per medi del vapor, está destinat á:

AVANTAJOSAS

Hidroterapia

Duxes comuns y sulfuroses de totes classes (anémies, nervosis, gastralgies, reumatisme, neurastenia, etc.)

Balneoterapia

Banys comuns, sulfuroses, medicinals. Banys rassos, Bany turç.

Neumoterapia

Aire comprimit y rarefet, oxígeno, nitrógeno, atmòsferes creosotades y altres. (Bronquitis, catarros crònics, tisis incipient, asma, etc.)

Sulfoterapia

Que consta de: Aygues sulfuroses para beguda, semblants á les de la Puda, Archena, Béteül, Bagnères de Luchón, etc. (Herpes, enfermedats secretes, limfatisme, escròfula, etc.)

b) Pulverisacions sulfuroses (Angina i irritacions herpètiques del canyó, faringitis, bronquitis, etc.)

c) Baus ó inhalació. (Bronquitis, asma, tòs herpès, etc.)

d) Vaporari ó inhalació difusa (Bronquitis, catarros crònics, coqueluche, etc.)

Aquestes aygues-dites Aygues sulfuroses de Barcelona—se usan ab èxit creixent en los molts casos en quins està indicat lo tractament sulfuroso. També se despatxan embotellades.

Massoterapia

local y general (girades, torcedures, fractures, reumatisme, etc.)

Electroterapia.

Consulta de malalties cròniques y nervioses, per lo Director DR. PUIGCARBÓ, de les 11 del matí á la 1 de tarda y de 5 a 7 de la tarda.

Consulta de malalties de l' aparato respiratori, per lo Director de la secció neumoteràpica, DR. BASSOLS Y PRIM, de 10 á 12 del matí y de 6 á 7 de la tarda.

Establiment de Don Pere Prunell

S'hi trobarà un gran assortit de camises, corbatas, colls y punys, sedas y llanas y demés articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Voltas de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 28, Gerona

Máximo Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minòxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perqué á més de sos efectes maravillosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendentes específich, se venen en dita perruquería,

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24
GERONA

Grans rebaixas al engrós.

També s'troba en vendà en dit establiment la

Tintura americana instantànea

JOAN GRIVÈ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.

Serveys complets de cuyna. Cereria.

Instalacions de para-llamps, campanetas elèctriques y telèfons, á preus limitadissims.

MEDICAMENTS ACREDITATS
RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfits GIMBERNAT

Lo meller dels tònichs reconstituyents coneguts, desperta la gana, cura l'anèmia, clorosis (colors tristes), malalties medulars, histerisme, insomni, d' efectes sorprenents en les convalescències: Ampolla 10 rals.

Ví restaurador GIMBERNAT

Probés repetides fets per distingits facultatius han demostrat qu'era lo «Restaurador» per escelenzia, pera combatre l'escrofulisme (tumors frets), raquitisme, caries, dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la deabilitat ó falta de nutrició.

Té un gust agradable, de manera que en comptés de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals.

Ví de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d'economia, regulador del cor, estimulant de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: Preu 8 rals.

Se venen al engrós

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14. BARCELONA.

Al detall en totes les farmaciacs.

SUCURSAL JUNCOSA

Plaça de la Constitució, número 13

GERONA

Casa especial en xocolates, cafés, sures y thés.

Establiment y taller

PAU CASSÀ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetas la pessa.

Cromos, motlluras, trasparentes y cuadros

Novet, bon gust y economia

Gerona. Baixada del Pont de pedra, 14

ACADEMIA DE TALLER

y de confecció pera senyoretas, ab lo método més novet, tots los coneiguts y ab Real Privilegi, dirigida per

D. Carme Miró de Grau

Ab una sola llissó se poden tallar tota classe de desinteriors y exteriors.

Clases de 11 á 12 y de 3 á 7.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 13, PRINCIPAL

EDICIÓ DE PROPAGANDA

DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

DEL «CENTRE CATALA», de Sabadell.

Aprobat per la Junta Permanent de la UNIÓ CATALANISTA

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d'esmena impresió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

ESTABLIMENT

DOR FRANCISCO SABATE

SOMBRERERIA

S'han rebut las últimas novetats per la proxima temporada; los preus sumamente econòmichs.

CAMISERIA.—ASTRERERIA PER NOVIS

Especialitat en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMPAÑIA

SALET

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGARIOS Y DE MOLAS

Tant per l'un com per l'altre sistema fan las moltas á preus sumamente mòdichs.

Depòsit de baguls

SE VESTEIXEN Y VETLLAN MORTS

PREUS SUMAMENT MODICHS

LLEÓ SABADI.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

SABATERIA

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.

Especialitat pera l'que s'encarregui expressament.